

Nr 271.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående rätt för åtskilliga tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar med särskild yrkesutbildning att i avlöningshänseende tillgodoräkna sig viss föregående tjänstgöringstid; given Stockholms slott den 16 april 1917.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga en övergångsbestämmelse till gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar av följande lydelse:

»Lokomotivreparatör, elektrisk reparatör, signalreparatör, vagnreparatör, elektrisk underreparatör, signalunderreparatör eller maskinskötare å ångfärja, vilken före den 1 januari 1916 varit anställd i ordinarie tjänst vid statens järnvägar och tillika från tidpunkt före nämnda den 1 januari 1916 och intill skedd befordran till innehavande befattning på ett stadigvarande sätt med full yrkesutbildning såsom reparatör, underreparatör eller maskinskötare å ångfärja fullgjort sådan tjänstgöring, som numera åligger motsvarande ordinarie befattningshavare, må, ifråga om begynnelsearvode samt avlöningsförhöjning i innehavande befattning, tillgodoräkna sig hela den tid han såsom ordinarie tjänsteman före befordringen stadigvarande bestritt sådan särskild tjänstgöring, som nyss är nämnd.

Vad ovan stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande ledningsreparatör, som före den 1 januari 1917 varit anställd i ordinarie befattning vid statens järnvägar».

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16
april 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÅRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

Jag ber härmed få anmäla ett ärende rörande rätt för vissa ordinarie tjänstemän av lägre grad vid statens järnvägar att i fråga om avlöningsställning i innehavande befattningar få tillgodoräkna sig tid, varunder de före konstituerandet till samma befattningar förrättat enahanda, särskild yrkesutbildning krävande arbete, som numera åligger dem.

Frågans uppkomst och utveckling framgår av det följande.

Framställning
från lokomo-
tivreparatörer.

I en den 13 januari 1916 dagtecknad, till järnvägsstyrelsen ställd skrivelse anhöllo lokomotivreparatörerna O. Zims och K. H. Andersson såsom ombud för vissa lokomotivreparatörer, att styrelsen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring i gällande avlöningsreglemente,

att tjänsteman, som från lägre befattning befordrades till högre befattning med viss yrkesutbildning och som redan före sin befordran upprätthållit dylik högre befattning, måtte såsom begynnelsearvode i den högre befattningen erhålla det arvode, vartill han skulle varit berättigad, om han tillhört nämnda befattning hela den tid, han upprätthållit densamma.

Med anledning härav anförde järnvägsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 juni 1916 följande.

Järnvägsstyrelsens framställning den 15 juni 1916.

Redan under den 11 oktober 1915 hemställde vagn- och stallkarlen O. Zims, vilken blev ordinarie den 1 januari 1892 samt från och med april 1900 tjänstgjort såsom lokomotivreparatör, om rätt att vid befordran till den från och med år 1916 nyinrättade befattningen ordinarie lokomotivreparatör få tillgodoräkna sig den tid, han förrättat lokomotivreparatörs-tjänst. Härigenom skulle han erhålla högre begynnelsearvode än de e. o. lokomotivreparatörer, som den 1 januari 1916 konstituerats till ordinarie lokomotivreparatörer.

Styrelsen förklarade sig emellertid sakna befogenhet att bifalla denna hemställan, då styrelsen icke ansåg sig kunna giva det i § 4 mom. 4 av avlöningsreglementet intagna stadgandet om rätt för styrelsen att i vissa fall tilldela tjänsteman högre begynnelsearvode en så vidsträckt tolkning, att det skulle kunna tillämpas jämväl i fråga om personal, som redan vore anställd å ordinarie stat och, i likhet med Zims, vid befordran till högre befattning gjorde anspråk på att såsom begynnelsearvode i denna befattning erhålla ett högre arvode än vad som enligt gällande grunder tillkommer densamma.

Vad beträffade den i nämnda skrivelse gjorda hemställan, vore styrelsen av den mening, att denna fråga vore av den principiella och vittgående natur, att den lämpligen borde lösas först i samband med en revision av avlöningsreglementet i dess helhet, allra helst som en dylik revision torde vara snart förestående och numera utsträckts till att avse ett utarbetande av gemensamma avlöningsbestämmelser för flera verk.

Vidkommande de lokomotivreparatörer, för vilkas räkning framställningen närmast vore gjord, och vilka utgjorde allenast 11 personer, framhöll styrelsen, att desamma, med undantag av en, komme att från och med den 1 januari 1917 intaga en ekonomiskt ogynnsammare ställning än sina i övrigt jämnställda, direkt till ordinarie lokomotivreparatörer konstituerade kamrater, därest Kungl. Maj:t och riksdagen bifölle den underdåniga framställning, som blivit gjord av 1914 års kommitté angående löneförhållanden vid statens järnvägar beträffande reglering av lönerna för viss, redan ordinarie personal.

Järnvägsstyrelsen hemställde, att sökandena, under förutsättning att nyssnämnda framställning från 1914 års kommitté skulle föranleda en uppflyttning av övriga lokomotivreparatörer i avlöningshänseende, måtte få av styrelsen tilldelas de arvoden, som vederbörande i enlighet med de för en dylik uppflyttning fastställda grunder skulle hava erhållit, därest de icke innehaft ordinarie anställning vid konstituerandet till lokomotivreparatörer.

Jag ber i detta sammanhang få erinra därom, att den framställning från 1914 års järnvägskommitté, som här av järnvägsstyrelsen åsyftas, avsåg samma ärende, varuti 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk sedermera den 8 februari 1917 avgivit infortrat underdånigt utlåtande, och som på min hemställan förelagts innevarande års riksdag i proposition nr 160 den 23 mars 1917.

I sistnämnda proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen antagande av en tilläggsbestämmelse till förnyade avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar av huvudsaklig innebörd, att tjänstemän av lägre grad, som vid konstituerandet till första ordinarie befattning vid statens järnvägar erhållit en avlöning, understigande hans avlöningsförmåner inom verket såsom icke ordinarie, måtte, i enlighet med av Kungl. Maj:t utfärdade närmare bestämmelser, räknat från och med den 1 januari 1917, av järnvägsstyrelsen tilldelas det arvode, som han vid sistnämnda tidpunkt skulle hava uppburit i då innehavd ordinarie befattning, därest vid hans konstituerande till första ordinarie tjänst iakttagits, att någon avlöningsminskning icke bort ifrågakomma.

Över järnvägsstyrelsens förenämnda skrivelse av den 15 juni 1916 har 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk, till följd av remiss, den 10 februari 1917 avgivit utlåtande.

1915 års
kommission.

Kommissionen har därvid erinrat om de nyss av mig anmärkta framställningarna i syfte att åstadkomma en reglering av innehavande arvoden för sådana tjänstemän av lägre grad, vilka vid konstituerandet till första ordinarie befattning lidit minskning i sina förutvarande avlöningsförmåner såsom icke ordinarie.

Därefter har kommissionen anfört följande.

»Om en reglering i enlighet med kommissionens förslag åvägbringas, kommer densamma givetvis även att omfatta tjänstemän, till-

hörande de kategorier, som avses i nu föreliggande framställning, därest bland dessa finnas befattningshavare, som vid sin första ordinarie anställning underkastats avlöningsminskning. Däremot synes det kommissionen icke föreligga grundad anledning att utsträcka tillämpningen av principerna för en dylik reglering på av järnvägsstyrelsen föreslaget sätt, vilket skulle innebära, att vissa ordinarie arvoden bestämdes efter en för vederbörande tjänstemän allenast fingerad ställning på extra ordinarie stat. Spörsmålet torde i stället kunna betraktas ur en annan synpunkt, vilken jämväl utvisar en väg till frågans lösning, som kan anses stå i överensstämmelse med en del förut tillämpade övergångsbestämmelser vid statens järnvägar.

Till klargörande härav må till en början erinras, hurusom av 1915 års riksdag beslöts inrättandet å ordinarie stat av åtskilliga nya tjänstekategorier av lägre grad, vilka förut endast varit upptagna å icke ordinarie stat. Dessa nya befattningsgrupper voro: verkstadsmästare, verkstadsförman, lokomotivreparatör, elektrisk reparatör, signalreparatör, vagnreparatör, elektrisk underreparatör, signalunderreparatör samt maskinskötare å ångfärja. Från och med år 1917 hava därjämte, enligt beslut av 1916 års riksdag, å ordinarie stat inrättats befattningarna ledningsförman, förste kontorsbiträde, ledningsreparatör och ledningsvakt. Av nu uppräknade befattningar torde — om man frånser framtida befordringar från lägre till högre ordinarie tjänster inom ifrågakategorierna — befattningarna verkstadsmästare, verkstadsförman, ledningsförman och ledningsvakt till en början rekryteras uteslutande av tjänstemän, som förut icke innehaft ordinarie anställning vid verket. Vad befattningen förste kontorsbiträde angår sker rekryteringen till densamma från kontorsbiträdesgraden och torde, med hänsyn till dessa tjänsters inbördes karaktär, vara att betrakta såsom befordran enligt vanliga regler inom en viss gren av järnvägsförvaltningen. Vad åter angår reparatörs- och underreparatörsbefattningarna, vilka kräva särskild yrkesutbildning, har det förhållandet inträtt, att befordringen till desamma skett från en dubbel linje, i det att till dylika tjänster dels, och i övervägande antal, antagits yrkesutbildade extra ordinarie tjänstemän i motsvarande tjänstekategorier, och dels ordinarie tjänstemän, tillhörande förut befintliga lägre avlönade tjänstegrener, för vilka eljest någon egentlig yrkesutbildning icke är erforderlig. Sistnämnda tjänstemän hava under kortare eller längre tid före befordringen uppehållit dylik reparatörs- eller underreparatörsbefattning och därunder förskaffat sig behöflig yrkesskicklighet. Beträffande slutligen befattningen maskinskötare å ångfärja, vilken även fordrar särskild yrkes-

kunskap, så har densamma hittills besatts med sådana ordinarie förhandseldare, som utbildats till donkeymän eller elektriker och i sådan egenskap förut tjänstgjort å ångfärjorna.

De tjänstemän, som på detta sätt övergått från en lägre ordinarie befattning till en högre sådan i yrkesutbildad tjänstgöring, hava givetvis fått sina avlöningsförmåner bestämda efter de vanliga reglerna i avlöningsreglementet för övergång från lägre till högre ordinarie tjänst och sålunda med hänsyn tagen till innehavande arvoden i den lägre befattningen. Någon rätt att i fråga om arvodesklass tillgodoräkna sig den tid, de förut regelbundet sysselsatts med det yrkesutbildning krävande arbetet, har, såsom saknande stöd i avlöningsreglementet, givetvis icke kunnat tillerkännas dem.

Med hänsyn emellertid till ovan antydda säregna förhållanden beträffande en del av de ordinarie *reparatörerna och underreparatörerna samt maskinsköterna å ångfärja* anser kommissionen att en dylik rätt i viss utsträckning bör kunna ur billighetssynpunkt medgivas dessa. De bestämmelser, som därvid kunna komma i fråga, böra dock enligt kommissionens mening begränsas till att utgöra allenast ett övergångsstadgande, föranlett av dessa befattningars inrättande å ordinarie stat, och jämväl till tiden avhängigt härav. Detta ansluter sig ock, såsom antytts, i viss mån till förutvarande anordningar. I sammanhang med den år 1907 beslutade löneregleringen vid statens järnvägar föreskrevs nämligen av Kungl. Maj:t jämlikt riksdagens medgivande, att de nya avlöningsbestämmelserna omedelbart efter deras trädande i kraft skulle varda i sin helhet gällande för samtliga ordinarie befattningshavare vid statens järnvägar, så som om bestämmelserna varit tillämpade under vars och ens hela ordinarie tjänstetid. Övergångsbestämmelser av likartad innebörd meddelades ock vid genomförandet av 1914 års partiella lönereglering för järnvägsstyrelsen (jämför prop. nr 109 vid 1914 års senare riksdag sid. 41). Därest liknande principer anses böra tillämpas på nu ifrågavarande förhållanden, skulle detta innebära, att vederbörande må äga att i fråga om placering å arvodeskalan i den nyinrättade ordinarie befattningen tillgodoräkna sig tid, varunder han i sin förutvarande ordinarie anställning stadigvarande förrättat tjänst såsom respektive reparatör, underreparatör eller maskinskötare å ångfärja. Av vad nyss anmärkts rörande en dylik föreskrifts karaktär av övergångsbestämmelse vid en ändring av avlöningsreglementet följer givetvis, att en rättighet av angivet slag icke bör ifrågakomma att för framtiden gälla jämväl beträffande vanlig vikariatstjänstgöring eller tjänstgöring i högre befattning, innan befordran erhålles till denna. Med-

givandet att, på sätt nyss är nämnt, tillgodoräkna sig viss tjänstgörings-tid bör grunda sig allenast därpå, att vederbörande före befattningens inrättande å ordinarie stat i verkligheten varit att anse såsom reparatör, underreparatör eller maskinskötare, ehuru han uppburit ordinarie arvode i den innehavande lägre befattningen, och sedermera, i samband med den högre befattningens inrättande å ordinarie stat, överflyttats till denna. Med denna begränsning vore det principiellt riktigast att låta övergångsbestämmelsen omfatta allenast de tjänstemän, som från och med tidpunkten för de nya tjänstekategoriernas införande i av-löningsreglementet — sålunda vad ledningsreparatörer beträffar den 1 januari 1917 och vad övriga här avsedda befattningshavare angår den 1 januari 1916 — befordrats till de nyinrättade tjänsterna. Då emel-lertid till en början endast ett begränsat antal nya befattningar inrät-tades, torde det hava förekommit, att en del tjänstemän, ehuru de, en-ligt vad ovan utvecklats, vid nyssnämnda tidpunkter tjänstgjort i de yrkesutbildade befattningarna, likväl icke omedelbart kunnat erhålla be-fordran såsom ordinarie till dylika tjänster, utan först sedermera, i mån av tillkomsten av ökat antal befattningar, blivit befordrade. Över-gångsbestämmelsen torde därför kunna utsträckas att omfatta de be-fattningshavare, som vid tidpunkten för de nya tjänstekategoriernas in-förande i avlöningsreglementet för ordinarie personal varit anställda i ordinarie tjänst och som tillika före samma tidpunkt börjat tjänstgöra och sedermera intill befordringen regelbundet tjänstgjort i den yrkes-utbildade befattningen».

Med stöd av vad kommissionen sålunda anfört har kommissionen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att antaga en över-gångsbestämmelse till gällande nådiga avlöningsreglemente för tjänste-män vid statens järnvägar av följande lydelse:

»Lokomotivreparatör, elektrisk reparatör, signalreparatör, vagnrepa-ratör, elektrisk underreparatör, signalunderreparatör eller maskinskötare å ångfärja, vilken före den 1 januari 1916 varit anställd i ordinarie tjänst vid statens järnvägar och tillika från tidpunkt före nämnda den 1 januari 1916 och intill skedd befordran till innehavande befattning på ett stadigvarande sätt med full yrkesutbildning såsom reparatör, underreparatör eller maskinskötare å ångfärja fullgjort sådan tjänst-göring, som numera åligger motsvarande ordinarie befattningshavare, må, ifråga om begynnelsearvode samt avlöningsförhöjning i innehavande befattning, tillgodoräkna sig hela den tid han såsom ordinarie tjänste-man före befordringen stadigvarande bestritt sådan särskild tjänstgöring, som nyss är nämnd.

Vad ovan stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande ledningsreparatör, som före den 1 januari 1917 varit anställd i ordinarie befattning vid statens järnvägar».

Järnvägs-
styrelsen.

Till följd av remiss har järnvägsstyrelsen den 14 mars 1917 yttrat sig i anledning av kommissionens förslag och därvid anfört följande.

»Såsom framgår av motiveringen till järnvägsstyrelsens förslag av den 15 juni 1916, avsåg styrelsen att förebygga, att sådana lokomotivreparatörer, som befordrats till denna tjänst från ordinarie anställning såsom vagn- och stallkarlar, skulle bli sämre ställda än de lokomotivreparatörer, som direkt från extra ordinarie anställning erhållit ordinarie lokomotivreparatörsbefattning, därest den av 1914 års kommitté föreslagna, här ovan omförmälda regleringen komme till stånd beträffande sistnämnda kategori av lokomotivreparatörer.

Såsom järnvägsstyrelsen formulerat sitt förslag skulle under alla förhållanden full rättvisa i förevarande avseende komma att åstadkommas inom hela lokomotivreparatörsgruppen; och detta gäller även, därest den modifikation i 1914 års kommittés förslag kommer till stånd, som 1915 års kommission föreslagit och järnvägsstyrelsen i underdånigt utlåtande den 22 nästlidne februari tillstyrkt.

Annorlunda skulle emellertid förhållandet bli vid tillämpning av kommissionens nu föreliggande förslag till reglering av arvodena för, bland andra, de lokomotivreparatörer, som förut varit ordinarie vagn- och stallkarlar. Härigenom skulle nämligen dessa i många fall bli bättre ställda i avlöningshänseende än sina kamrater, som förut icke innehaft ordinarie anställning, och detta synes styrelsen så mycket mindre befogat som innehavandet av ordinarie befattning i och för sig måste anses såsom en förmån.

Till belysning av nyssnämnda förhållande får styrelsen till en början åberopa nedanstående tablå, som beträffande de 11 i styrelsens skrivelse omförmälda lokomotivreparatörerna angiver, å ena sidan, det arvode, som vederbörande skulle erhålla med tillämpning av såväl järnvägsstyrelsens förslag den 15 juni 1916 som kommissionens förslag den 8 februari 1917 till reglering av arvodena inom samtliga grupper bland tjänstemän av lägre grad, samt, å andra sidan, det arvode, som skulle erhållas med tillämpning av kommissionens förslag den 10 februari 1917 till reglering av arvodena för viss yrkesutbildad personal. Härvid har antagits, att nu ifrågavarande lokomotivreparatörer skola anses såsom fullt yrkesutbildade två år efter det vederbörande började göra tjänst i lokomotivreparatörslag.

N a m n	Innehar $\frac{1}{2}$ 17		Arvode enligt styrelsens förslag den $\frac{15}{6}$ 1916 beräknat erhållet $\frac{1}{2}$ 16 ¹⁾	Enligt kommissionens förslag den $\frac{10}{2}$ 1917	
	arvode kr.	erhållet den		arvode kr.	beräknat erhållet den
Lindborg, G. A.	1,260	$\frac{1}{2}$ 16	1,020	1,020	Innehar högre arvode, erhållet $\frac{1}{2}$ 16
Zims, O. L. J:son	1,260	$\frac{1}{2}$ 16	1,380	1,500	
Andersson, K. H.	1,010	$\frac{1}{2}$ 16	1,140	1,260	$\frac{1}{2}$ 16
Alm, T. E.	1,020	$\frac{1}{2}$ 16	1,140	1,260	$\frac{1}{2}$ 16
Bergstrand, E. T. V.	1,020	$\frac{1}{2}$ 16	1,020	1,020	$\frac{1}{2}$ 15
Ljungman, O. L.	1,020	$\frac{1}{2}$ 16	1,020	1,140	$\frac{1}{2}$ 16
Fallberg, L. V.	1,020	$\frac{1}{2}$ 16	1,020	1,140	$\frac{1}{2}$ 16
Karlsson, K. A.	1,140	$\frac{1}{2}$ 15	1,020	1,140	$\frac{1}{2}$ 15
Lindh, I. A.	1,020	$\frac{1}{2}$ 15	1,020	1,140	$\frac{1}{2}$ 15
Fågnell, A. F.	1,020	$\frac{1}{2}$ 15	1,140	1,140	$\frac{1}{2}$ 15
Vallin, J. A.	1,020	$\frac{1}{2}$ 16	1,020	1,140	$\frac{1}{2}$ 16

¹⁾ Arvodet är beräknat enligt av kommissionen i underdånig skrivelse den 8 februari 1917 föreslagna grunder.

Av förestående tablå inhämtas, att flertalet av nu ifrågavarande lokomotivreparatörer skulle komma att erhålla högre arvode enligt kommissionens nu föreliggande förslag än enligt av järnvägsstyrelsen den 15 juni 1916 förordade grunder.

Men icke nog härmed. En av järnvägsstyrelsen verkställd undersökning giver vid handen, såsom också i det föregående blivit antytt, att, om man jämför sistnämnda lokomotivreparatörer med sådana kamrater, som befordrats direkt från extra ordinarie anställning och som äro jämställda med de förenämnda i fråga om tjänstgöringstid såsom fullt utbildade lokomotivreparatörer, ett avgjort försteg i avlöningshänseende uppkommer för lokomotivreparatörer med föregående anställning såsom ordinarie vagn- och stallkarl.

Såsom exempel på hur en dylik jämförelse ställer sig mellan en av nyssnämnda lokomotivreparatörer, å ena, samt tre med honom i avseende å tjänstetid såsom utbildade lokomotivreparatörer likställda kam-

rater, tillhörande den andra av nu omförmälda kategorier, å andra sidan, får styrelsen hänvisa till nedanstående tablå.

N a m n	Född	Antagen till extra ordinarie lokomotiv-reparatör den	Innehar arvode	Erhåller enligt kommissionens skrivelse $\frac{2}{3}$ 17	Arvode under förutsättning, att kommissionens föreliggande förslag tillämpas				Stationeringsort
					oförändrat		jämväl å lokomotiv-reparatörer, som befordrats från extra ordinarie ¹⁾		
					kr.	fr. o. m.	kr.	fr. o. m.	
Zims, O. L. J:son	62	($\frac{1}{4}$ 02) ²⁾	1,260	—	1 500	$\frac{1}{1}$ 15	—	—	Göteborg
Hansson, G. T.	77	$\frac{1}{2}$ 00	1,260	1,380	—	—	1,500	$\frac{1}{1}$ 13	Stockholm N.
Hilldén, C. A.	71	$\frac{2}{1}$ 00	1,260	1,380	—	—	1,500	$\frac{1}{1}$ 13	Tomteboda
Lundin, G. T.	77	$\frac{22}{2}$ 00	1,260	1,380	—	—	1,500	$\frac{1}{1}$ 13	Uppsala

¹⁾ Anses vara »fullt utbildad» vid antagandet till extra ordinarie lokomotiv-reparatör.

²⁾ Zims, ordinarie vagn- och stallkarl 1892, var fullt utbildad lokomotiv-reparatör $\frac{1}{4}$ 02 under förutsättning av 2 års utbildningstid.

Av tablån framgår, att lokomotiv-reparatören Zims, som befordrats från ordinarie vagn- och stallkarl och redan i denna egenskap haft större förmåner på grund av säkrare anställning, beräkning av tjänstetid för pension m. m., skulle enligt kommissionens förslag bliva ytterligare gynnad framför det stora flertalet lokomotiv-reparatörer, som konstituerats direkt från icke ordinarie anställning. Detta förhållande kommer att i många andra fall göra sig gällande icke blott inom gruppen lokomotiv-reparatörer utan även inom andra grupper av sådan yrkesutbildad personal, som avses i kommissionens förslag. Ett godkännande av detta förslag kan alltså med stor sannolikhet antagas komma att medföra anspråk från ett stort antal yrkesutbildade, från extra ordinarie anställning till befattningar av nu ifrågakarande slag direkt konstituerade tjänstehavare att, för erhållande av likställighet i avlöningshänseende med sina i fråga om tjänstgöringstid såsom yrkesutbildade jämställda kamrater, som från föregående ordinarie anställning befordrats till befattningar av nu ifrågakarande slag, tilldelas högre arvode än de skulle erhålla med tillämpning av kommissionens av järnvägsstyrelsen tillstyrkta förslag av den 8 februari 1917. Även om kommissionens nu föreliggande förslag har det mera formella företrädet framför sty-

relsens, att det i viss mån överensstämmer med principer, som tidigare tillämpats, synes det styrelsen som om det avgörande härvidlag borde vara att åstadkomma en anordning, varigenom rättvisa skipas icke blott inom gruppen yrkesutbildad personal utan även om hänsyn tages till förhållandet mellan denna grupp, å ena, samt övrig personal, å andra sidan. Genom det ovan anförda torde vara visat, att styrelsens förslag har företrädare härutinnan. Kommissionens förslag kommer nämligen att medföra antingen att en viss grupp befattningshavare blir mera gynnad än med denna grupp i avseende å tjänstetid och utbildning jämnställd personal och detta endast av den anledning att vederbörande förut innehaft den förmånen framför sina kamrater att han befordrats till ordinarie befattning, eller ock att den ställning i lönehänseende, som tilldelats ett fåtal befattningshavare, kommer att med stor sannolikhet medföra anspråk från ett betydligt större antal befattningshavare att erhålla högre arvode än som skulle tilldelas dem enligt ovan nämnda allmänna grunder för reglering av arvodena inom kategorien tjänstemän av lägre grad. En dylik anordning anser sig styrelsen icke kunna tillstyrka; och får styrelsen alltså vidhålla sitt underdåniga förslag av den 15 juni 1916 med iakttagande dock att detsamma kommer att omfatta även de grupper av yrkesutbildad personal, som omförmälas i kommissionens förslag.»

I överensstämmelse härmed har järnvägsstyrelsen, under förutsättning av bifall till 1915 års kommissions förslag av den 8 februari 1917, föreslagit, att den ifrågasatta övergångsbestämmelsen måtte erhålla ungefärligen följande lydelse:

»Lokomotivreparatör, elektrisk reparatör, signalreparatör, vagnreparatör, elektrisk underreparatör, signalunderreparatör eller maskinskötare å ångfärja, vilken före den 1 januari 1916 varit anställd i ordinarie tjänst vid statens järnvägar och tillika från tidpunkt före nämnda den 1 januari 1916 och intill skedd befordran till innehavande befattning på ett stadigvarande sätt med full yrkesutbildning såsom reparatör, underreparatör eller maskinskötare å ångfärja fullgjort sådan tjänstgöring, som numera åligger motsvarande ordinarie befattningshavare, tilldelas de arvoden, som vederbörande enligt de av 1917 års riksdag fastställda grunder för reglering av arvodena för vissa befattningshavare av lägre grad vid statens järnvägar skulle hava erhållit, därest de icke innehaft ordinarie anställning vid konstituerandet till ovan nämnda befattningar.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande ledningsreparatör, som före den 1 januari 1917 varit anställd i ordinarie befattning vid statens järnvägar.»

Departements-
chefen.

Vid bedömandet av den föreliggande frågan rörande förändrad placering i avlöningshänseende av vissa tjänstemän vid statens järnvägar med speciell yrkesutbildning synes det mig vara av vikt att till en början klarlägga själva grunden för de reglerande åtgärder, som ifrågasätts, och ändamålet med desamma. Detta torde få anses behöfligt särskilt därför, att 1915 års kommission och järnvägsstyrelsen var för sig härutinnan synas intaga väsentligt skiljaktiga ståndpunkter. Jag tillåter mig att till frågans belysande erinra om följande.

De tjänstemän, det här gäller, innehava samtliga sedan längre eller kortare tid tillbaka ordinarie anställning vid statens järnvägar. I fråga om dem alla gäller vidare, att den första ordinarie anställningen erhållits, innan de befattningskategorier, i vilka tjänstemännen numera befinna sig, inrättats på ordinarie stat. I allmänhet hava de, ehuru besittande yrkesutbildning till sina nuvarande tjänster, till att börja med antagit ordinarie anställning i lägre befattningar för att inom skälig tid komma i åtnjutande av de fördelar, ordinarieskapet i och för sig erbjuder. Då de emellertid i dessa lägre befattningar regelbundet förrättat arbete av enahanda art, som för närvarande åligger dem, hava de i verkligheten även före den numera vunna befordringen varit att räkna till sådan yrkesutbildad personal, som angives av vederbörandes nuvarande tjänstetitlar. Vid befordringen hava emellertid deras arvoden bestämts efter de för vanlig övergång till högre tjänst i avlöningsreglementet angivna grunder, och har deras föregående på särskilt sätt kvalificerade tjänstgöring i lägre ordinarie befattning sålunda icke förlänat dem någon gynnsammare ställning å avlöningsskalan än den de skulle hava intagit, om de först i och med befordringen börjat förrätta tjänst såsom lokomotivreparatörer, vagnreparatörer o. s. v.

Den reglering, 1915 års kommission nu föreslår på grund av nämnda förhållande, hänför sig till enahanda principer, som vid en del föregående tillfällen kommit till uttryck i samband med genomförande av lönerreglering med eller utan inrättande av nya befattningar. Kommissionen har härutinnan erinrat om, hurusom vid genomförandet av 1914 års partiella lönerreglering för järnvägsstyrelsen, varvid exempelvis befattningen byråchef i styrelsen inrättades för en del av de dåvarande byrådirektörerna, fastställdes, att de nya avlöningsbestämmelserna omedelbart efter deras trädande i kraft skulle varda i sin helhet gällande för dessa befattningshavare, såsom om bestämmelserna varit tillämpade under vars och ens tjänstetid såsom ordinarie i då innehavd byrådirektörsbefattning. På samma sätt skulle nu, enligt kommissionens förslag, de här ifrågavarande lokomotivreparatörerna m. fl. i fråga om begynnelse-

avlöning samt avlöningsförhöjning i de nya befattningarna få tillgodoräkna sig hela den tid, de såsom ordinarie tjänstemän före befordringen stadigvarande bestritt tjänstgöring såsom lokomotivreparatörer o. s. v.

Det torde icke kunna bestridas, att förutsättningarna i dessa båda fall äro ganska likartade. Vad som emellertid i fråga om de tjänstemän, det nu gäller, något invecklar spörsmålet, är den såväl av kommissionen som av järnvägsstyrelsen framhållna omständigheten, att de nyinrättade, yrkesutbildning krävande befattningarna besatts icke blott med förutvarande ordinarie tjänstemän utan därjämte, och till övervägande antal, med personer, som icke förut innehaft ordinarie anställning vid statens järnvägar. De senare hava i stället under viss tid såsom icke ordinarie varit antagna till sådan kvalificerad tjänst som den, vartill desamma sedermera vid ordinarieblivandet erhållit direkt befordran. Härvid hava de såsom extra ordinarie kommit att uppnå sådana avlöningsförmåner, att det i de flesta fall måste anses nödigt att, för undvikande av avlöningsminskning vid deras överförande till ordinarie tjänst, bereda dem arvoden högre än det för respektive ordinarie befattningar stadgade begynnelsearvodet.

Det är en jämförelse mellan dessa båda olika grupper av till de nya befattningarna konstituerade tjänstemän, som föranlett järnvägsstyrelsens ursprungliga hemställan i nu föreliggande fråga samt styrelsens kritik av kommissionens förslag beträffande dem, som förut innehaft lägre ordinarie befattning. Under det att kommissionen allenast avsett att för de sistnämnda åstadkomma den ställning i avlöningshänseende, som de, med hänsyn uteslutande till sin egen föregående tjänstgöring, skulle komma att intaga i enlighet med vissa, av statsmyndigheterna förut godtagna principer, avser däremot järnvägsstyrelsen närmast att likställa tjänstemän, vilka under lika lång tid regelbundet förrättat sådant kvalificerat arbete, varom fråga är, och detta utan hänsyn till, huruvida vederbörande före befordringen till nuvarande tjänst innehaft ordinarie anställning eller icke. Härvid utgår styrelsen ifrån att avlöningarna för dem, vilka förut icke varit ordinarie, komma att regleras i enlighet med här förut av mig omnämnda proposition nr 160 till innevarande års riksdag. Under denna förutsättning föreslår styrelsen, att även nu ifrågavarande tjänstemän, som förut beklätt ordinarie anställning, måtte tilldelas de arvoden, som vederbörande enligt de i nyssnämnda proposition angivna grunderna skulle hava erhållit, därest de icke innehaft ordinarie anställning vid konstituerandet till, nu innehavande befattningar.

Utgångspunkterna äro sålunda härvidlag väsentligt olika. Till stöd för sitt förslag om åvägabringande av likställighet mellan de

båda huvudgrupperna framhåller järnvägsstyrelsen, att flera av dem, vilka konstituerats till de nya befattningarna från föregående lägre ordinarie tjänst, skulle bliva gynnade framför det stora antal, som konstituerats direkt från icke ordinarie anställning, varjämte enligt en av styrelsen gjord undersökning flertalet av de lokomotivreparatörer, som förut varit ordinarie vagn- och stallkarlar, enligt kommissionens förslag skulle komma att erhålla högre arvode än enligt de av styrelsen ursprungligen förordade grunder.

Då sålunda kommissionens förslag, vid en jämförelse mellan de båda befodringslinjernas tjänstemän, i allmänhet måste anses mer gynnande för dem, vilka förut innehaft ordinarie befattningar, än för de andra, har järnvägsstyrelsen uttalat den förmodan, att ett godkännande av sagda förslag skulle komma att medföra anspråk på ytterligare förbättringar för vinnande av likställighet från ett stort antal yrkesutbildade, från extra ordinarie anställning direkt till befattningar av nu ifrågavarande art konstituerade tjänstemän.

I likhet med såväl kommissionen som järnvägsstyrelsen finner jag för min del med billigheten överensstämmande, att en reglering vidtages i fråga om placeringen inom gällande avlöningsskala av de tjänstemän det här gäller. Enligt min mening kan grunden för en sådan reglering dock icke bliva någon annan än den av kommissionen föreslagna. Det kan nämligen icke här, allra minst i första rummet, anses gälla åvägabringande av likställighet mellan sådana tjänstemän, som under lika lång tid, ehuru under olika betingelser, förrättat liknande arbete. Den väsentliga skillnad, som ligger däruti, att en del av de befordrade har bakom sig en ofta ganska lång tid såsom ordinarie tjänstemän i lägre befattningar, under det att andra erhållit befodran direkt från icke ordinarie tjänst, får enligt mitt förmenande icke förbises, och ett tidigare inträde i ordinarie tjänst bör givetvis i detta, liksom i många andra hänseenden, kunna medföra vissa fördelar, i fråga om vilka några utjämnande åtgärder icke skäligen kunna ifrågasättas. De tjänstemän, som direkt från icke ordinarie tjänst befordrats till de yrkesutbildning krävande befattningarna, böra, såsom rimligt är, erhålla sin avlöningsställning bestämd med viss hänsyn till sina inkomster såsom icke ordinarie, och jag vill gent emot de av järnvägsstyrelsen framkastade farhågorna bestämt betona, att sedan denna hänsyn tagits, några ytterligare jämkningar icke böra kunna påräknas av dessa tjänstemän allena av det skäl, att en reglering efter helt andra grunder vidtages för sådana befattningshavare, vilka tidigare erhållit ordinarie tjänst. Det synes mig varken fullt naturligt eller av omständigheterna påkallat

att för dessa senares vidkommande uppställa fiktionen av att de icke beklätt ordinarie befattningar vid de senaste befordringstillfällena. Däremot finner jag det riktigt, att man under de omständigheter, som här föreligga, låter dem räkna sig till godo sådan föregående ordinarie tjänstetid, varunder de i verkligheten varit att räkna till fullt yrkesutbildad personal i de tjänstekategorier, som de även formellt numera tillhöra. De av kommissionen åberopade övergångsreglerna vid föregående tillfällen synas mig härvid böra komma till analog användning.

Ehuru ej för frågan avgörande, kan det därjämte framhållas, att den gynnsammare ställning, som vid ett bifall till kommissionens av mig förordade förslag otvivelaktigt i flera fall skulle erhållas av dem, som förut varit ordinarie i lägre tjänst, i åtskilliga andra fall däremot icke skulle ifrågakomma. Vissa av de här avsedda tjänstemännen hava nämligen, enligt vad jag inhämtat, varit ordinarie befattningshavare under så relativt kort tid, att den tidslängd, de i avlöningshänseende kunna få tillgodoräkna sig i de nya tjänsterna, icke skänker dem någon företrädesställning framför lika gamla, direkt från extra ordinarie tjänst befordrade kamrater.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att antaga en övergångsbestämmelse till gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens järnvägar av följande lydelse:

»Lokomotivreparatör, elektrisk reparatör, signalreparatör, vagnreparatör, elektrisk underreparatör, signalunderreparatör eller maskinskötare å ångfärja, vilken före den 1 januari 1916 varit anställd i ordinarie tjänst vid statens järnvägar och tillika från tidpunkt före nämnda den 1 januari 1916 och intill skedd befordran till innehavande befattning på ett stadigvarande sätt med full yrkesutbildning såsom reparatör, underreparatör eller maskinskötare å ångfärja fullgjort sådan tjänstgöring, som numera åligger motsvarande ordinarie befattningshavare, må, ifråga om begynnelsearvode samt avlöningsförhöjning i innehavande befattning, tillgodoräkna sig hela den tid han såsom ordinarie tjänsteman före befordringen stadigvarande bestritt sådan särskild tjänstgöring, som nyss är nämnd.

Vad ovan stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande ledningsreparatör, som före den 1 januari 1917 varit anställd i ordinarie befattning vid statens järnvägar.»

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, tacktes Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.
